

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van St.-Denijskerk met omringend, ommuurd kerkhof te Zwalm

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 12 maart 2012 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen St.-Denijskerk met omringend, ommuurd kerkhof te Zwalm;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen op datum van 4 oktober 2012, zoals voorgelegd aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 4 oktober 2012,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd, met inbegrip van de cultuurobjecten die er integrerend deel van uitmaken, zoals opgesomd in de lijst als bijlage bij dit besluit, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en de artistieke en de sociaal-culturele waarde:

- als monument

St.-Denijskerk met het omringende, ommuurde kerkhof, gelegen te ZWALM (Sint-Denijs-Boekel), Vredesplein 36

bekend ten kadaster:

ZWALM, 11e afdeling, sectie B, perceelnummer 508A

zoals afgebakend op bijgevoegd plan

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

- De vroegste bouwgeschiedenis van de kerk gaat terug tot het einde van de 10de eeuw, als één van de kerken van de domeingroep Munkzwalm van de Gentse St.-Baafsabdij, vermeld in 1003. Het patronaatsrecht over de St.-Denijskerk werd uitgeoefend door de St.-Baafsabdij, bevestigd in een oorkonde van 1108 door Odo, bisschop van Kamerijk, en later het St.-Baafskapittel te Gent dat samen met de kerk de tienden hief.

- Vanwege de verwevenheid met de geschiedenis van de heerlijkheid van Boekel, tijdens het Ancien Régime een belangrijke heerlijkheid afhankelijk van het Leenhof van de Polder van Namen en Triniteit en toebehorend aan de familie van Boekel. Kwam door huwelijk in handen van de familie d'Ailly-de Fourmelles en begin 16de tot 18de eeuw van de familie Borluut.

Ook de talrijke bewaarde grafzerken uit de 17de tot de 19de eeuw, tegen binnenmuren van koor en zijkoren, in de vloer van het koor, en in oostgevel van koor en noordelijke zijkoor, verwijzen naar de bekende families.

- Van de vroeggotische kerk bleef de viering en het middenkoor van Doornikse kalksteen uit het derde kwart van de 13de eeuw bewaard. In de loop van de 17de en 18de eeuw werden talrijke herstellingen uitgevoerd. In 1836 werd de benedenkerk aangepast tot een driebeukig schip.

- Het schip werd volledig wederopgebouwd in 1901-02 met toevoeging van de doopkapel en toevoeging van sacristie en traptoren naast het koor naar plannen van 1899. Het koor, de zijkapellen en de toren werden hersteld.

- De begraafplaats in de onmiddellijke buurt van de parochiekerk is typerend voor een historische begraafplaats.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

- De kerk is, gelet op de verschillende bouwperiodes, typerend in de geschiedenis van de religieuze architectuur van de 13de eeuw tot de 20ste eeuw in Vlaanderen. De karakteristieke vormgeving van de parochiekerk wordt bepaald door de harmonieuze wijze waarop de uitbreidingen in neogotische stijl met oude delen opklimmend tot de 13de en 15de eeuw geïntegreerd zijn. De toren op de viering is een voor de regio zeldzame houten zeskantige toren.

- Het belang van de kerk als representatief voorbeeld van één van de talrijke kerken in Oost-Vlaanderen die door architect Henri Vaerwyck werden gerestaureerd of uitgebreid in aangepaste neostijl.

Artistieke waarde:

- De artistieke waarde uit zich in het aan de kerk gerelateerd meubilair in neogotische stijl naar ontwerp van Henri Vaerwyck en uitgevoerd door Remi Rooms uit begin 20ste eeuw, zij vormen een essentieel onderdeel van het kerkgebouw. Het betreft het hoofdaltaar en zijaltaren, koorgestoelte en kerkmeesterbank, communiebank, kansel, twee biechtstoelen, doopvont, twee staande arduinen wijwatervaten. Ook de Calvariebeelden aan de westgevel zijn naar ontwerp van Henri Vaerwyck uitgevoerd door Remi Rooms. Het interieur werd verfraaid met één bewaard 17de-eeuws schilderij, op doek geschilderde kruiswegtaferelen en met typische polychrome heiligenbeelden.
- De waardevolle glasramen van Jozef Casier (Gent) van 1903 in het koor vertonen artistieke kwaliteiten die illustratief zijn voor de ontwerper.

Sociaal-culturele waarde:

De parochiekerk en de omliggende begraafplaats als uitdrukking van een cultuurhistorische en maatschappelijke ontwikkeling, namelijk de beleving van de christelijke cultuur en de dodencultus in de Vlaanderen, speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van het dorp en de lokale kerkgeschiedenis. De vergroting van de kerk bij de aanvang van de 20ste eeuw kadert volledig in de tijdsgeest. De beeldbepalende rol van de parochiekerk als in het oog springend bouwwerk in het dorp, en de aanwezigheid van het omringende kerkhof is karakteristiek en levert een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de ruimtelijke context.

Als laatste rustplaats van de dorpsbewoners behoren de graftekens met de gebruikelijke symboliek en opschriften tot het cultuurbezit van de gemeente. De nog aanwezige grafmonumenten weerspiegelen in materialen en vormgeving de evolutie in de begrafenis cultuur vanaf het interbellum tot nu.

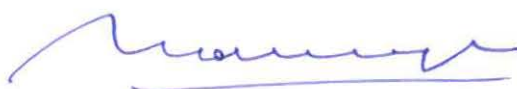
Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 en 10 juni 2011 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010 en 2 augustus 2011).

30 JAN. 2013

Brussel,

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS